

רשומות

הצעות חוק

ה מ מ ש ל ה

27 במאי 2013

762

י"ח בסיוון התשע"ג

עמוד

הצעת חוק לתיקון פקודת בתי הסוהר (מס' 46) (הכנסת חפץ אסור בנסיבות מחמירות), התשע"ג-2013 . . . 364

הצעת חוק לתיקון פקודת בתי הסוהר (מס' 46) (הכנסת חפץ אסור בנסיבות מחמירות), התשע"ג-2013

תיקון סעיף 52 1. בפקודת בתי הסוהר [נוסח חדש], התשל"ב-1971, בסעיף 52 –

ד ב ר י ה ס ב ר

בפרק ו' לתקנות בתי הסוהר, התשל"ח-1978, נקבעו העקרונות הנוגעים לציוד הניתן להחזקה בידי האסירים. בהמשך לכך נקבעה רשימת החפצים המותרים להחזקה בידי אסיר, בפקודות נציבות בתי הסוהר שנקבעות מכוח סעיף 80א(ב) לפקודה. חפץ שאינו מופיע ברשימה האמורה אסור להחזקה, בהתאם להגדרה "חפץ אסור" בסעיף 1 לפקודה.

בהתאם לסעיף 52 לפקודה, העונש הקבוע כיום לעבירה של החדרת והעברה של חפצים אסורים, הוא עד חצי שנת מאסר. עונש זה אינו מבטא את החומרה של החדרת חפצים אסורים מסוכנים וטלפונים סלולריים לבית הסוהר והעברתם כאמור, בפרט כשמדובר בחפצים אשר יש בהחדרתם לתוך בתי הסוהר פוטנציאל לפגיעה בביטחון המדינה או שיש בהם כדי לאפשר או לסייע לפעילות של ארגוני טרור ופשיעה מתוך בתי הסוהר, כמתואר לעיל.

במקרים מסוימים יש קושי להוכיח כי החדרת החפץ או מכשיר הטלפון הסלולרי לבית הסוהר או העברתו בתוך כותלי בית הסוהר נועדה לפגוע בביטחון המדינה. בעיקר משום שאין ראיה ישירה לכך שהאדם שביצע את החדרת החפץ האסור ידע כי הוא מיועד לחברי ארגון טרור או לפעילות של ארגון טרור. עם זאת, אין מדובר בהכרח "תמימה", בין אם מדובר בחפץ שעל פי טיבו יש בו פוטנציאל מסוכן כאמור, ובין אם מדובר במכשיר טלפון סלולרי אשר השימוש בו בין כותלי בית הסוהר על ידי האסירים יוצר פוטנציאל סיכון כאמור בשל האפשרויות שהמכשיר טומן בחובו. במקרים אלה, מצד אחד אין מקום להעמיד את המבריח לדין באשמת סיוע לארגון טרור ומצד שני ברי כי העונש הקבוע כיום בפקודה על החדרת חפץ אסור באשר הוא, אינו משקף את חומרת המעשה. כמו כן נכון הדבר אף באשר למצב המשפטי הקיים בסוגיית הברחת חפצים מסוכנים שהחדרתם והחזקתם מאפשרות סיכון חיי אדם, פגיעה חמורה בבריאות או סיוע לבריחה.

כדי להתמודד עם התופעה החמורה של החדרת חפצים או העברתם בנסיבות חמורות כאמור, אשר פקודת בתי הסוהר אינה נותנת לה מענה מספק, נעשה עד היום שימוש בתקנה 134(ו1) (ה) לתקנות ההגנה (שעת חירום), 1945 (להלן – תקנות ההגנה), הקובעת עבירה בשל עשיית מעשה שהיה למבצעו טעם סביר להאמין כי הוא עלול "להטעות אדם המבצע תפקידים מותרים הקשורים להגנת ישראל או הבטחת שלומו של הציבור או הסדר הציבורי". זאת מכיוון שהחדרת חפצים אסורים לבית הסוהר יש בה הטעיה ורמייה כלפי סוהרי שירות בתי הסוהר המופקדים על בדיקת המבקרים והחפצים המוכנסים אל בית הסוהר, ופגיעה באופן מילוי תפקידם.

בללי הצעת חוק זו נועדה להתמודד עם שתי תופעות חמורות של החדרת חפצים אסורים לבתי סוהר – האחת, תופעה הולכת וגוברת של החדרת חפצים מסוכנים לבתי הסוהר שיש בהם כדי לסכן חיי אדם ולפגוע בהם, לסייע לבריחה מבתי הסוהר או לפגוע בביטחון המדינה, כגון חפצים המשמשים להכנת אמצעי לחימה מאולתרים, רעל, חומרי הדברה, כדורים פסיכיאטריים בלא מרשם, וכיוצא באלה. מדובר בתופעה רחבת היקף, אשר מבוססת על מגוון רב של שיטות פעולה וסיוע של גורמים שונים מחוץ לבתי הסוהר, בכללם גם בני משפחה של הכלואים.

התופעה השנייה שהצעת החוק נועדה להתמודד עמה היא התופעה הקשה של החדרת מכשירי טלפון סלולריים לתוך בתי הסוהר, במיוחד לאסירים ביטחוניים. שירות בתי הסוהר מתמודד עם תופעה רחבת היקף של הברחת טלפונים סלולריים אל בין כותלי הכלא. ההברחה נעשית תוך שימוש במגוון רב של שיטות פעולה ומבוססת על שילוב מאמץ של הכלואים ובני משפחתם, לעתים אף תוך שימוש לרעה בפגישות של הכלואים עם עורכי דינם, ועוד.

השימוש בטלפונים מוברחים מאפשר לאסירים ביטחוניים לשמור על קשר רציף עם גורמי טרור מחוץ לבתי הסוהר לצרכים שונים, וכן עם חברי ארגוני הטרור במיתקנים אחרים, ובכלל זה מאפשר להעביר כספים המיועדים למימון טרור, להכווין פיגועים חמורים נגד יעדים ישראלים, לרבות פיגועי חטיפה, לקיים קשר עם תשתיות ומפקדות טרור מחוץ לבית הסוהר, לגייס ולהקים תשתיות חדשות מחוץ לבתי הסוהר, ולשמר פעילות ארגונית וצבאית מתוך כותלי בית הסוהר.

ב"ע"פ 2891/12 מדינת ישראל נ' מוראד רבעא (פורסם בתקדין, 15.7.2012) עמדה גם השופטת ברק-ארז על חומרת העבירה של החדרת פלאפונים –

"שימוש בטלפונים בבית הכלא מסייע לאסירים ביטחוניים לשמור על יכולת מבצעית גבוהה וכתוצאה מכך להוציא לפועל פיגועים. באמצעות המכשירים הסלולריים מקיימים האסירים הביטחוניים קשרים עם תשתיות הטרור הקיימות וכן מקימים חדשות, כל זאת מתוך כותלי הכלא. בפועל, שימוש בטלפונים סלולריים מאיץ, לפחות באופן חלקי, את נוכחות החומות הבערות של הכלא ועולם כמנהגו נוהג רק לכאורה. על רקע הדברים האמורים, ברור שהענישה במקרים מסוג זה צריכה להיות משמעותית."

פקודת בתי הסוהר [נוסח חדש], התשל"ב-1971 (להלן – הפקודה), קובעת בסעיפים 38 עד 43 שבה, מגבלות שונות הנוגעות להעברת חפץ אסור לאסיר בדרכים המתוארות בסעיפים האמורים.

¹ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 21, עמ' 459; ס"ח התשע"ב, עמ' 473.

(1) האמור בו יסומן "(א)" ובו, המילים "או קנס 450 לירות" – יימחקו;

(2) אחרי סעיף קטן (א) יבוא:

"(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א) –

(1) העושה אחד מאלה, במישרין או בעקיפין, דינו – מאסר חמש שנים:

(א) מכניס, מעביר או זורק חפץ אסור מסוכן אל תוך בית סוהר;

(ב) מניח חפץ אסור מסוכן בתוך בית סוהר;

(ג) מעביר חפץ אסור מסוכן לאסיר או מאסיר לאדם אחר;

ד ב ר י ה ס ב ר

(לפסקה 2)

לסעיף 52(ב) המוצע

לפסקה (1) המוצעת

מוצע לקבוע עונש של חמש שנות מאסר על כל אלה: הכנסה, העברה או זריקה של חפץ אסור מסוכן אל תוך בית סוהר; הנחת חפץ אסור מסוכן בבית סוהר; העברת חפץ אסור מסוכן לאסיר או מאסיר לאדם אחר; החזקת חפץ אסור מסוכן בידי אסיר. הפעולות הנכללות בסעיף זה נוסחו בהתאמה לפעולות האסורות לפי סעיפים 41 עד 43 לפקודה, כך שהסעיף המוצע מהווה נסיבה מחמירה של המעשים שבאותם סעיפים.

"חפץ אסור מסוכן" לעניין זה, יוגדר כחפץ שבשל טיבו או מהותו, הכנסתו לבית הסוהר או העברתו לאסיר עלולה לסכן חיי אדם, להביא לגרימת חבלה חמורה לאדם, לפגוע בביטחון המדינה או לסייע לבריחה מבית הסוהר. יודגש כי על פי המוצע, נסיבה זו אינה כוללת יסוד נפשי מיוחד כגון כוונה, ודי בכך שהעושה היה מודע לכך שהוא עושה את אחת הפעולות האסורות המנויות בסעיף. המבחן הנוגע לטיבו של החפץ כחפץ אסור מסוכן הוא מבחן נורמטיבי שייקבע על ידי בית המשפט.

לפסקה (2) המוצעת

מוצע לקבוע עבירה של הכנסה, העברה או זריקה של ציוד רט"ן אל תוך בית סוהר, הנחת ציוד קצה רט"ן בבית סוהר, העברתו לאסיר או מאסיר לאדם אחר, או החזקת ציוד כאמור בידי אסיר. "ציוד קצה רט"ן" מוגדר כציוד בוק נישא או מיטלטל, המתחבר או המיועד להתחבר אל מערכת של מיתקני אלוט באמצעותה ניתנים שירותי רדיו טלפון נייד לציבור, לרבות כל חלק של ציוד כאמור, כגון כרטיס sim, כרטיס זיכרון, אנטנה, סוללה או מעטף. ההגדרה מתייחסת גם לרכיבים מתוך המכשירים הסולריים, אשר לא אחת מועברים אל בתי הסוהר בנפרד, כדי להקל על ההחזרה ולאפשר את הרכבתם בתוך בית הסוהר, לצורך שימוש במכשירי הטלפון. כמו כן נוספה חלופה של מעשה המאפשר שימוש בציוד רט"ן כאמור, לרבות בדרך של מימון השימוש בו. זאת למשל במצבים שבהם גורם הנמצא מחוץ לבית הסוהר משלם בעבור שיחות טלפון המבוצעות בידי האסירים מהטלפון הנמצא ברשותם שלא כדון, ובכך מאפשר להם הלכה למעשה את השימוש בו.

מוצע לקבוע כי העונש על עבירה זו יעמוד על שלוש שנות מאסר. עונש זה הוא חמור יותר מהעונש הבסיסי על

העונש הקבוע לעבירה זו הוא עד חמש שנות מאסר, בהתאם להוראות תקנה 69 לתקנות ההגנה, ואולם השימוש בתקנה זו אינו נותן מענה מתאים ומספק להתמודדות עם התופעה המתוארת מהטעמים האלה: ראשית, נוסחו של הסעיף האמור אינו מהווה עבירה ספציפית וייחודית לגבי ההתנהגות האסורה המתוארת, אלא מהווה הוראה כללית ורחבה. שנית, נוכח טיבן של תקנות ההגנה שנחקקו עוד לפני קום המדינה, נעשים מאמצים להחליפן בהוראות חוק מודרניות בחקיקה ישראלית עכשווית. קידום הצעת החוק ועיגונה של עבירה ספציפית שעניינה החדרת חפץ אסור בנסיבות המחמירות המתוארות בגוף הסעיף המוצע, יאפשרו את מחיקתה של התקנה האמורה מתקנות ההגנה, כחלק מהמגמה לבטל את אותן תקנות שאין בהן עוד צורך.

גם בית המשפט העליון עמד על הצורך בתיקון החקיקה הקיימת, בפסק הדין בע"פ 5152/12 דוקי נ' מדינת ישראל (פורסם בתקדין, 22.4.13). כדברי השופט עמית (שהיה בדעת מיעוט בהכרעת הדין):

"... לאור החומרה היתרה שיש לייחס להברחת טלפונים סלולריים לבתי הכלא, טוב היה עושה המחוקק, אילו קבע עבירה נפרדת ומיוחדת לכך. זאת, באשר העונש על העבירות של הכנסה והעברה של "חפץ אסור" לפי סעיפים 41 ו-42 ביצרוף סעיף 52 לפקודת בתי הסוהר [נוסח חדש], התשל"ב-1971, עומד על ששה חודשים בלבד, עונש הרחוק ממתחם הענישה ההולם לעבירה כגון דא."

וכפי שכתבה המשנה לנשיא נאור בפסק דינה:

"2. מקובלת עלי קריאתו של חברי השופט עמית למחוקק בעניין הצורך לקבוע עבירה מיוחדת להברחת טלפונים סלולריים (ואולי גם מכשירים נוספים) לבית הכלא."

לאור האמור, מוצע לתקן את פקודת בתי הסוהר כך שתחמר הענישה בשל החדרת מכשירי טלפון סלולרי או רכיביהם לבית הסוהר או החזקתם לשלוש שנות מאסר, תוחמר לחמש שנות מאסר הענישה על החדרת "חפץ אסור מסוכן" כהגדרתו בהצעת החוק, או החזקתו, וכן תיוסוף חלופה של הכנסת חפץ אסור לבית סוהר בנסיבות מחמירות כמפורט בהצעת החוק, שהעונש לגביה יעמוד על עשר שנות מאסר.

סעיף 1 לפסקה (1)

אגב תיקון סעיף 52 לפקודה, מוצע לעדכן גם את הוראת העונשין הקבועה בו ולמחוק את הסיפה של הסעיף הקובעת קנס שגובהו נקוב בלירות. משמעותה של מחיקת הסיפה כמוצע, היא שיחולו הוראות סעיף 61(א)(1) לחוק העונשין, התשל"ו-1977, שבו נקבע גובה הקנס לעבירה בהתאם למשך המאסר הקבוע לעבירה.

- (ד) אסיר המחזיק בחפץ אסור מסוכן;
- (2) העושה אחד מאלה, במישרין או בעקיפין, דינו – מאסר שלוש שנים:
- (א) מכניס, מעביר או זורק ציוד קצה רט"ן אל תוך בית סוהר;
- (ב) מניח ציוד קצה רט"ן בתוך בית סוהר;
- (ג) מעביר ציוד קצה רט"ן לאסיר או מאסיר לאדם אחר;
- (ד) מאפשר את השימוש בציוד קצה רט"ן בבית סוהר, לרבות על ידי מימון;
- (ה) אסיר המחזיק בציוד קצה רט"ן;
- (3) העושה פעולה כאמור בפסקאות (1) או (2), במטרה להביא לסיכון חיי אדם, לגרום חבלה חמורה לאדם, לפגוע בביטחון המדינה או לסייע לארגון טרור, דינו – מאסר עשר שנים; לעניין זה, "במטרה" – לרבות תוך ראייה מראש את אחת או יותר מהאפשרויות המפורטות בפסקה זו כאפשרות קרובה לוודאי.
- (ג) בסעיף זה –
- "חפץ אסור מסוכן" – חפץ אסור שבשל טיבו או מהותו הכנסתו לבית הסוהר או העברתו לאסיר עלולה לסכן חיי אדם, להביא לגרימת חבלה חמורה לאדם, לפגוע בביטחון המדינה או לסייע לבריחה מבית הסוהר;
- "ציוד קצה רט"ן" – ציוד בוק כמשמעותו לפי חוק התקשורת (בזק ושידורים), התשמ"ב-1982,² נישא או מיטלטל, המתחבר או המיועד להתחבר אל מערכת של מיתקני אלחוט שבאמצעותה ניתנים שירותי רדיו טלפון נייד לציבור, לרבות כל חלק של ציוד כאמור, כגון כרטיס sim, כרטיס זיכרון, אנטנה, סוללה ומטען."

תיקון תקנות ההגנה 2. בתקנות ההגנה (שעת חירום), 1945³, בתקנה 134(1), פסקה (ה) – בטלה. (שעת חירום)

ד ב ר י ה ס ב ר

בדומה לאמור בסעיף 8(ב)(2) לחוק איסור מימון טרור, התשס"ה-2005.

יצוין כי כבר כיום קיימת בסעיף 258(2) לחוק העונשין, התשל"ז-1977, עבירה ייחודית שעניינה הברחת חפצים במטרה להקל על בריחה מבית סוהר, ולכן לא נכללה מטרה זו בענישה המחמירה לפי פסקה (3), לצד המטרות האחרות.

סעיף 2 בהתאם לתקנה 69 לתקנות ההגנה, העונש על הפרת הוראה מהוראות תקנות ההגנה הוא עד חמש שנות מאסר. בהתאם לכך, לפי תקנה 134(1)(ה) לתקנות ההגנה יוטל העונש האמור של עד חמש שנות מאסר על כל אדם אשר "יעשה כל מעשה, או יודיע כל הודעה, כשיהיה לו טעם סביר להאמין כי המעשה או ההודעה עלולים להטעות אדם בביצוע תפקידים מותרים כל שהם הקשורים אל הגנתה של ישראל או אל הבטחת שלומו של הציבור או הסדר הציבורי". מאחר שההסדר המוצע בהצעת חוק זו מייית את השימוש בתקנה האמורה, כאמור לעיל בחלק הכללי של דברי ההסבר, ובשל המגמה לבטל מתוך תקנות ההגנה את אותן תקנות שאין בהן עוד צורך, מוצע לבטל בתקנה 134(1) לתקנות ההגנה את פסקה (ה) האמורה. יצוין כי משרד המשפטים מקדם במקביל תוכיר חוק לביטול תקנות נוספות מתוך תקנות ההגנה, אשר במסגרתו מוצע לבטל את שאר חלקיה של תקנה 134 לתקנות ההגנה.

החדרת חפצים אסורים לבית סוהר, בשל פוטנציאל השימוש במכשירי הטלפון וההפרה החמורה של תנאי הכליאה הכרוכה בהחזקתו ובשימוש בו. עם זאת, עונש זה נמוך מהעונש המוצע על החדרת "חפץ אסור מסוכן", מכיוון שמכשירי הטלפון כשלעצמו עשוי לשמש גם למטרות שאינן בהכרח מסוכנות אף אם הן אסורות. מסוכנות השימוש במכשיר תלויה במטרות השימוש בו. ככל שהחדרת ציוד קצה רט"ן תיעשה בנסיבות המחמירות המפורטות בפסקה (3) המוצעת, אשר מצביעות על פוטנציאל סיכון מיוחד הנובע מהחדרת הציוד כאמור או העברתו, הרי שתחול הענישה המחמירה הקבועה באותה פסקה.

לפסקה (3) המוצעת

מוצע לקבוע כי דינו של מי שעובר עבירה כאמור בפסקאות (1) ו-(2) המוצעות, במטרה להביא לסיכון חיי אדם, לגרום חבלה חמורה לאדם, לפגוע בביטחון המדינה או לסייע לארגון טרור – יהיה עשר שנות מאסר. העונש שמוצע לקבוע לעבירה זו תואם את העונש הקבוע לעבירה של "איסור פעולה ברכוש למטרות טרור" הקבועה בסעיף 8(א) לחוק איסור מימון טרור, התשס"ה-2005, ואשר מתייחסת לנסיבות דומות של ביצוע עבירה בהקשר זה. מוצע להבהיר כי היסוד הנפשי של "מטרה" בפסקה המוצעת כולל ראייה מראש לפחות את אחת האפשרויות המפורטות בפסקה כאפשרות קרובה לוודאי, זאת

² ס"ח התשמ"ב, עמ' 218.

³ ע"ר 1945, תוס' 2, עמ' (ע) 855, (א) 1055.